

Pankreatitler

Doç. Dr. Mesut GÜL
Doç. Dr. Ahmet TÜRKÖĞLU

Ana Konular

- ▶ Akut Pankreatit
- ▶ Kronik Pankreatit
- ▶ Pankreatik Psödokist
- ▶ Pankreas Apsesi

AKUT PANKREATİT

Tanım ve İnsidans

Akut pankreatit (AP), pankreasın akut enflamasyonu ile gelişen, ani ve şiddetli karın ağrısıyla karakterize, lokal ve sistemik komplikasyonların görülebildiği akut inflamatuvar bir hastalıktır. Hastalık kısa sürede düzelen hafif formdan, pankreatik nekroz ve organ yetmezliklerinin görüldüğü şiddetli forma kadar değişen bir klinikle seyredebilir.

Akut pankreatitin yıllık insidansı dünya genelinde 5-80/100 bin popülasyondur. Akut pankreatit totalde 14'üncü en yaygın ölüm nedenidir. Dünyada en yaygın görüldüğü yerler ABD ve Finlandiya'dır.

Etiyoloji

Akut pankreatitin bilinen birçok nedeni olsa da, hastaların %80-90'ından safra taşları ve alkol sorumludur. Alkol kullanımının yaygın olduğu batı toplumlarında alkol ve safra taşları benzer oranlarda görülmektedir. Ülkemizde sağlıklı veriler olmasa da, safra taşları belirgin olarak AP'in en sık nedenidir. Akut pankreatitin etiyolojik faktörleri; obstrüktif nedenler, toksik/metabolik nedenler, travmatik nedenler, enfeksiyonlar ve diğer nedenler olarak sınıflandırılabilir (Tablo 1).

TABLO 1.

Akut Pankreatitin Etiyolojik Sınıflaması

Obstrüktif nedenler	Safra taşları Neoplazmlar Pankreas divisiumu Duodenal divertikül Anüler pankreas Koledokosel Askariasis
Toksik/metabolik nedenler	Alkol Hiperlipidemi Hiperkalsemi İlaçlar (estrogenler, azatiopurin, diüretikler, kortikosteroidler vb.) Zehirler (akrep venomu gibi)
Travmatik nedenler	Batın yaralanması Cerrahiye bağlı ERCP
İnfeksiyonlar	Kabakulak, Coxakie, EBV, CMV vb.
Vasküler nedenler	Hipoperfüzyon Ateroemboli Vaskülit
Kalıtımsal	Hereditör pankreatit
İdiopatik	

kistoduodenostomidir. Yani temel olarak kist duvarının uygun çevresel lümenli organlarla anastomoz yapılması temeline dayanmaktadır. Pankreas kuyruk kısmında ve orta pankreatik kanal bütünlüğünü bozulduğu distal psödokistlerin tedavisinde **distal pankreatektomi** de yapılabilmektedir. Pankreasın kistik tümörlerini ekarte edebilmek amacıyla mutlaka kist duvarından frozen çalışılması önerilmektedir.

PANKREAS APSESİ

Akut pankreatit veya pankreas travmaları sonrasında, pankreas içinde veya yakın komşuluğunda sınırlı pürülan sıvı koleksiyonudur. İçerisinde bakteri veya

mantar varlığı kanıtlanmalıdır. Patofizyolojisinde ya psödokistlerin enfekte olması ya da enfekte pankreatik nekroz vardır.

Hastalarda karın ağrısı, bulantı, ateş, üşüme, titreme gibi klinik bulgular görülür. Kanda genellikle enfeksiyon parametreleri (beyaz küre, C reaktif proteini) yüksek olarak saptanır.

Pankreas apsesinin tanısında kontrastlı abdomen tomografisi görüntülemeye kullanılır. Fakat enfekte pankreatik nekroz ile pankreas apsesinin ayrımı yapılmalıdır, çünkü tedavi yaklaşımları farklıdır.

Pankreas apsesinin tedavisinde geniş spektrumlu antibiyotik tedavisine ek olarak cerrahi veya perkutan drenaj yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Banks PA, Bollen TL, Dervenis C, Gooszen HG, Johnson CD, Sarr MG, Tsiotos GG, Vege SS; Acute Pancreatitis Classification Working Group. Classification of acute pancreatitis--2012: revision of the Atlanta classification and definitions by international consensus. *Gut*. 2013 Jan;62(1):102-11. doi: 10.1136/gutjnl-2012-302779. Epub 2012 Oct 25.
- Fisher WE, Andersen DK, Windsor JA, Saluja AK, Brunicaardi FC. Pancreas. In: Schwartz's Principles of Surgery. Brunicaardi FC, Andersen DK, Billiar TR, Dunn DL, Hunter JG, Matthews JB, Pollock RE (Eds). 9th ed., Chapter 33, pp.1351-60, 2015.
- Manohar M, Verma AK, Venkateshaiah SU, Sanders NL, Mishra A. Pathogenic mechanisms of pancreatitis. *World J Gastrointest Pharmacol Ther*. 2017 Feb 6;8(1):10-25. doi: 10.4292/wjgpt.v8.i1.10.
- Greenberg JA, Hsu J, Bawazeer M, Marshall J, Friedrich JO, Nathens A, Coburn N, May GR, Pearsall E, McLeod RS. Clinical practice guideline: management of acute pancreatitis. *Can J Surg*. 2016 Apr;59(2):128-40.
- Kılıçturgay AS. Akut Pankreatitte Klinik. *Hepatopankreatobiliyer cerrahi*. Editör: Emre A.2009. İstanbul. 405-407.
- Yalnız M. Etyopatogenezi, Epidemiyoloji ve Klinik. *Pankreas Hastalıkları*. Editör: Örmeci N,Abbasoğlu O.Dünya Tıp Kikabevi.2015 .Ankara.25-32.
- İbiş M. Sınıflama, Prognoz ve Risk Değerlendirmesi. *Pankreas Hastalıkları*. Editör: Örmeci N,Abbasoğlu O.Dünya Tıp Kikabevi.2015 .Ankara.33-36.
- Çoker A. Akut Pankreatit. *Hepatopankreatobiliyer cerrahi*. Editör: Emre A.2009. İstanbul. 397-404.
- Başak F, Hasbahçeci M, Şişik A, Acar A, Tekesin K, Baş G, Alimoğlu O. Can C-reactive protein levels increase the accuracy of the Ranson score in predicting the severity and prognosis of acute pancreatitis? A prospective cohort study. *Turk J Gastroenterol*. 2017 May;28(3):207-213. doi: 10.5152/tjg.2017.16686. Epub 2017 Mar 15.
- Uchendu IK, Agu CE, Orji OC, Ofor MC,Nwosu TF. Review on diagnosis of acute pancreatitis. *J Med Allied Sci* 2017; 7(2):76-81.
- Banks PA, Freeman ML; Practice Parameters Committee of the American College of Gastroenterology. Practice guidelines in acute pancreatitis. *Am J Gastroenterol*. 2006 Oct;101(10):2379-400.
- Türkoğlu A, Büyük A, Tanrıverdi MH, Gündüz E, Dusak A, Kaplan İ, Gümüş M. The potential role of BMI, plasma leptin, nesfatin-1 and ghrelin levels in the early detection of pancreatic necrosis and severe acute pancreatitis: a prospective cohort study. *Int J Surg*. 2014 Dec;12(12):1310-3. doi: 10.1016/j.ijsu.2014.10.040. Epub 2014 Nov 4.
- Uçmak F, Ekin N, İbiloğlu İ, Arslan S, Kaplan İ, Şenates E. Prophylactic Administration of Silybin Ameliorates L-Arginine-Induced Acute

- Pancreatitis. *Med Sci Monit.* 2016 Oct 11;22:3641-3646.
- Petrov MS, Loveday BP, Pylypchuk RD, McIlroy K, Phillips AR, Windsor JA. Systematic review and meta-analysis of enteral nutrition formulations in acute pancreatitis. *Br J Surg.* 2009 Nov;96(11):1243-52. doi: 10.1002/bjs.6862.
- Baltatzis M, Mason JM, Chandrabalan V, Stathakis P1, McIntyre B, Jegatheeswaran S, Jamdar S, O'Reilly DA, Siriwardena AK. Antibiotic use in acute pancreatitis: An audit of current practice in a tertiary centre. *Pancreatology.* 2016 Nov - Dec;16(6):946-951. doi: 10.1016/j.pan.2016.08.012. Epub 2016 Aug 30.
- Arslan S, Okur MH, Zeytun H, Basuguy E, Ibiloglu I, Turkoglu A, Bozdog Z, Kaplan I, Uluca U. A new experimental rat model of pancreatitis using Ecballium elaterium. *Int J Surg.* 2015 Nov;23(Pt A):160-4. doi: 10.1016/j.ijssu.2015.09.067. Epub 2015 Oct 22.
- Uslukaya O, Turkoglu A, Yazgan UC, Kaplan I, Ibiloglu I, Kapan M, Gumus M. The effects of roflumilast on the pancreas and remote organs in a cerulein-induced experimental acute pancreatitis model in rats. *Surg Today.* 2016 Dec;46(12):1435-1442. Epub 2016 Mar 16.
- Song J, Zhong Y, Lu X1, Kang X, Wang Y, Guo W, Liu J, Yang Y, Pei L. Enteral nutrition provided within 48 hours after admission in severe acute pancreatitis: A systematic review and meta-analysis. *Medicine (Baltimore).* 2018 Aug;97(34):e11871. doi: 10.1097/MD.00000000000011871.
- Garber A, Frakes C, Arora Z, Chahal P. Mechanisms and Management of Acute Pancreatitis. *Gastroenterol Res Pract.* 2018 Mar 15;2018:6218798. doi: 10.1155/2018/6218798. eCollection 2018.
- Lyu YX, Cheng YX, Jin HF, Jin X, Cheng B, Lu D. Same-admission versus delayed cholecystectomy for mild acute biliary pancreatitis: a systematic review and meta-analysis. *BMC Surg.* 2018 Nov 29;18(1):111. doi: 10.1186/s12893-018-0445-9.
- Conwell DL, Lee LS, Yadav D, Longnecker DS, Miller FH, Morteale KJ, Levy MJ, Kwon R, Lieb JG, Stevens T, Toskes PP, Gardner TB, Gelrud A, Wu BU, Forsmark CE, Vege SS. American Pancreatic Association Practice Guidelines in Chronic Pancreatitis: evidence-based report on diagnostic guidelines. *Pancreas.* 2014 Nov;43(8):1143-62. doi: 10.1097/MPA.0000000000000237.
- Fisher WE, Andersen DK, Windsor JA, Saluja AK, Brunicaardi FC. *Pancreas.* In: Schwartz's Principles of Surgery. Brunicaardi FC, Andersen DK, Billiar TR, Dunn DL, Hunter JG, Matthews JB, Pollock RE (Eds). 9th ed., Chapter 33, pp.1361-90, 2015.
- DiMugno MJ, DiMugno EP. Chronic pancreatitis. *Curr Opin Gastroenterol.* 2013 Sep;29(5):531-6. doi:10.1097/MOG.0b013e3283639370.
- Lévy P, Domínguez-Muñoz E, Imrie C, Löhr M, Maisonneuve P. Epidemiology of chronic pancreatitis: burden of the disease and consequences. *United European Gastroenterol J.* 2014 Oct;2(5):345-54. doi: 10.1177/2050640614548208.
- Altınbaş A, Şimşek H. Etyopatogenez (Kronik Pankreatit). *Pankreas Hastalıkları.* Editör: Örmeci N, Abbasoğlu O. Dünya Tıp Kikabevi.2015 .Ankara.73-76.
- Söytürk M. Klinik (Kronik Pankreatit). *Pankreas Hastalıkları.* Editör: Örmeci N, Abbasoğlu O. Dünya Tıp Kikabevi.2015 .Ankara.77-80.
- Söytürk M. Tanı yöntemleri (Kronik Pankreatit). *Pankreas Hastalıkları.* Editör: Örmeci N, Abbasoğlu O. Dünya Tıp Kikabevi.2015. Ankara.77-80.
- Örmeci N.ve Abbasoğlu O. (2016). *Pankreas hastalıkları.* Ankara, Dünya Tıp Kitabevi.
- Brunicaardi FC. VE Özmen MM. (2016). *Schwartz Cerrahinin İlkeleri.* Ankara, Güneş Tıp Kitabevi.